תלמוד ישראלי לילדים

הדף היומי לילדים

סדר קָדָשִׁים | מַסֶּכֶת בְּכוֹרוֹת נ"ח- מַסֶּכֶת עֲרָכִין ד'
פרשת ויצא | ה'- י"א בכסלו תשפ"ז (21-15 לנובמבר 2026)

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

1. מי הוא האיש במרכז הציור?
2. באילו שנים חי?
3. כיצד הוא קשור לרחובות וחדרה?
4. איך השלט 'עין חרוד' קשור אליו?
5. איזה יישוב בארץ נקרא על שמו?

על המפה | עין חרוד

עין חרוד הוא הקיבוץ הראשון בארץ ישראל. הוא שוכן בעמק חרוד שבעמק יזרעאל. הקיבוץ הוקם בשנת 1921 על ידי חברי גדוד העבודה ואנשי השומר, ונקרא בתחילה "פלוגת גדוד העבודה בעמק יזרעאל". בשנת 1926 עבר הקיבוץ למקום הקבע שלו, בגבעת "קומי", מתחת לכפר הערבי שהיה בראש הגבעה. הרב קוק ביקר בקיבוץ בשנת 1927 במסגרת מסע הרבנים אל המושבות, כדי להשפיע על המתיישבים להתחזק בקיום המצוות. בשנת 1952 התפצל הקיבוץ לשני קיבוצים: עין חרוד מאוחד, ועין חרוד איחוד, וחילקו ביניהם את האדמות והרכוש בצורה שווה. כיום גרים בכל אחד מהם כמה מאות תושבים.

עין חרוד בראשית שנות העשרים (Wikipedia)

מן התלמוד

ערכין ג', ב'

הכל חייבין בסוכה: כהנים, לווים וישראלים. פשיטא! אי הני לא מיחייבי, מאן מיחייבי? כהנים איצטריכא ליה: סלקא דעתך אמינא, הואיל והני כהנים בני עבודה נינהו - לא ליחייבו: קא משמע לן: נהי דפטירי בשעת עבודה, בלא שעת עבודה חיובי מיחייבי

אי הני לא מיחייבי, מאן מיחייבי –
אם אלו אינם חייבים, מי כן חייב?
איצטריכא ליה – היה צריך לומר זאת.
סלקא דעתך אמינא –
הייתי מעלה בדעתי לומר

הסבר: הגמרא אומרת שכולם חייבים במצוות סוכה: כהנים, לווים וישראלים. נשאלת השאלה: הרי זה ברור! אם הם לא חייבים, מי יהיה חייב? והתשובה היא שאולי היינו חושבים שכהנים, שעסוקים בעבודת בית המקדש, אינם חייבים בסוכה. לכן הגמרא מלמדת: בזמן שהם ממש עובדים במקדש הם פטורים, אבל בזמן שאינם עובדים – גם הם חייבים במצוות סוכה כמו כולם.

מי אני?

1. אשתו של גואל האדמות יהושע חנקין.
2. נולדה ברוסיה למשפחת בלקינד.
3. הייתה פעילה ציונית ובשנת 1886 עלתה לארץ.
4. לה ולבעלה לא היו ילדים, אולם היא עבדה כמיילדת ויילדה נשים רבות.
5. הייתה שותפה למפעל גאולת האדמות וההתיישבות, ועל שמה נקרא היישוב גבעת אולגה.

כל הכבוד
לכל הלומדים המתמידים –
סיימתם מסכת בכורות!

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי המנגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ם:	**ניו יורק:**
כניסת שבת: 16:02	כניסת שבת: 16:14
יציאת שבת: 17:16	יציאת שבת: 17:18
ישראל ת"א:	**גרמניה**
כניסת שבת: 16:18	כניסת שבת: 15:40
יציאת שבת: 17:18	יציאת שבת: 17:02

תלמוד

חושבים ב

קוראים שוא

יום א'

דַּף נ"ח: זְמַן מִצְוַת מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה

חֲזַ"ל קָבְעוּ שְׁלוֹשָׁה זְמַנִּים בְּשָׁנָה לַעֲרִיכַת מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה:

א. חֲמִישָׁה עָשָׂר יוֹם לִפְנֵי חַג הַפֶּסַח.

ב. חֲמִישָׁה עָשָׂר יוֹם לִפְנֵי חַג הַשָּׁבוּעוֹת.

ג. חֲמִישָׁה עָשָׂר יוֹם לִפְנֵי חַג הַסּוּכּוֹת.

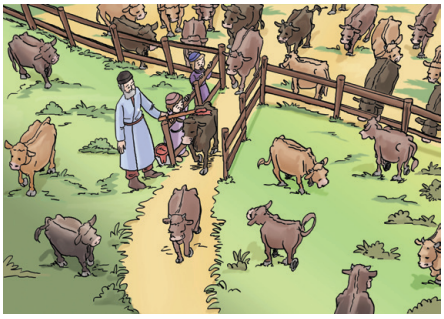
מִי שֶׁלֹּא עִישֵּׂר אֶת עֶדְרוֹ לְאַחַר שֶׁעָבַר אַחַד הַזְּמַנִּים הַלָּלוּ, אָסוּר לוֹ לְמָכְרוֹ אוֹ לִשְׁחוֹט אַף בְּהֵמָה מֵעֶדְרוֹ עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר. מַדּוּעַ הֵם קָבְעוּ זְמַנִּים אֵלּוּ? מִפְּנֵי שֶׁהֵם שֶׁהֶחְמִירוּ עַל עַצְמָם שֶׁלֹּא לִמְכּוֹר בְּהֵמוֹת מֵהָעֶדֶר עַד שֶׁהֵם יְקַיְּמוּ מִצְוַת מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה, וּכְדֵי שֶׁיִּהְיוּ מַסְפִּיק בְּהֵמוֹת לְעוֹלֵי הָרְגָלִים שֶׁעָלוּ לִירוּשָׁלַיִם כְּדֵי לְהַקְרִיב קׇרְבָּנוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, תִּיקְנוּ שֶׁזְּמַנֵּי הַפְּרִשַׁת מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה יִהְיוּ לִפְנֵי שֶׁעוֹלִים לָרֶגֶל, וְכָךְ כָּל בַּעֲלֵי הָעֲדָרִים יוֹכְלוּ לִמְכּוֹר בְּהֵמוֹת לְעוֹלֵי הָרְגָלִים.

? כמה פעמים בשנה נקבע זמן למעשר בהמה?

יום ב'

דַּף נ"ט: שְׁמוֹנִים וּשְׁלוֹשָׁה עֲגָלִים

שְׁמוֹנִים וּשְׁלוֹשָׁה עֲגָלִים נוֹלְדוּ לְבַעַל הָרֶפֶת בְּאוֹתָהּ שָׁנָה. הוּא הִכְנִיס אוֹתָם לְרֶפֶת בַּעֲלַת פֶּתַח אֶחָד וְנֶעֱמַד בַּפֶּתַח כְּשֶׁבְּיָדוֹ מִבְרֶשֶׁת צֶבַע אָדוֹם, וְעַל כָּל עֵגֶל עֶשִׂירִי הוּא עָשָׂה סִימָן אָדוֹם, כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ שֶׁהוּא מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה.

- מַה הוּא יַעֲשֶׂה עִם שְׁלוֹשֶׁת הָעֲגָלִים הָאַחֲרוֹנִים? כַּאֲשֶׁר יָצָא הָעֵגֶל הַשְּׁמוֹנִים, סָגַר בַּעַל הָרֶפֶת אֶת הַדֶּלֶת וְהֶעֱבִיר אֶת שְׁלוֹשֶׁת הָעֲגָלִים הַנּוֹתָרִים לְמָקוֹם שָׁמוּר. **מֵאַחַר שֶׁהֵם רַק שְׁלוֹשָׁה וְאִי אֶפְשָׁר לְהַפְרִישׁ מֵהֶם עֲשִׂירִי, עָלָיו לְשָׁמוֹר אוֹתָם וּלְצָרֵף אוֹתָם לִוְלָדוֹת אֲחֵרִים וְאָז לִקַּיֵּם בָּהֶם מִצְוַת מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה.**

? מדוע שלושת העגלים האחרונים נשמרו ולא סומנו?

יום ג'

דַּף ס': שְׁתֵּי בְּהֵמוֹת יַחַד

כֵּיצַד יִתְכַּן שֶׁאָדָם יַפְרִישׁ לְמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה שְׁתֵּי בְּהֵמוֹת בְּבַת-אַחַת?

רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר בְּדַף זֶה בַּתַּלְמוּד שֶׁמִּי שֶׁהִכְנִיס אֶת בְּהֵמוֹתָיו לַדִּיר וּבַהַתְחָלָה **יָצְאוּ יַחַד שְׁתֵּי בְּהֵמוֹת בִּמְקוֹם בְּהֵמָה אַחַת**, יַמְשִׁיךְ לְהוֹצִיא אֶת הַבְּהֵמוֹת שְׁתַּיִם שְׁתַּיִם, וּשְׁתֵּי הַבְּהֵמוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת בַּזּוֹג הָעֲשִׂירִי - תִּהְיֶינָה יַחַד קְדוֹשׁוֹת בִּקְדוּשַׁת מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה.

יום ד'

דַּף ס"א: הַהֶבְדֵּל בֵּין מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה לִבְכוֹר

יֵשׁ דִּמְיוֹן בֵּין מִצְוַת מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה לְבֵין מִצְוַת בְּכוֹר שֶׁל בְּהֵמָה: שְׁנֵיהֶם נוֹהֲגִים בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל זְמַן, אַךְ יֵשׁ בֵּינֵיהֶם הֶבְדֵּל יְסוֹדִי: **בְּכוֹר הַבְּהֵמָה נִהְיֶה קָדוֹשׁ מֵאֵלָיו בָּרֶגַע שֶׁהוּא נוֹלָד, וְאִילּוּ בְּהֵמַת מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה אֵינָהּ מִתְקַדֶּשֶׁת אֶלָּא לְאַחַר שֶׁהַבְּעָלִים מַפְרִישׁ אוֹתָהּ לַמִּצְוָה.**

לְפִיכָךְ, גָּזְרוּ חֲזַ"ל, שֶׁבְּיָמֵינוּ, לְאַחַר חוּרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לֹא יְקַיְּמוּ אֶת מִצְוַת מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ בְּהֵמוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁהֲרֵי אִי אֶפְשָׁר לְהַקְרִיבָן וְיָבוֹאוּ לִידֵי תַּקָּלָה אִם יִשְׁתַּמְּשׁוּ בָּהֶן בְּשׁוֹגֵג.

? מתי נעשה הבכור קדוש?

ישראלים בחברותא

חושבים

יום ה'

דַּף ב': מַסֶּכֶת עֲרָכִין

מַסֶּכֶת עֲרָכִין מְכִילָה תִּשְׁעָה פְּרָקִים וּשְׁלוֹשִׁים וּשְׁלוֹשָׁה דַּפִּים, שֶׁעוֹסְקִים בְּעִנְיְנֵי עֲרָכִין, הֶקְדֵּשׁוֹת, חֲרָמוֹת וּמְכִירַת נְכָסִים בִּזְמַן שֶׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג.

מָה הֵם בְּעֶצֶם "עֲרָכִין"? הַתּוֹרָה מְפָרֶטֶת, כִּי הָאוֹמֵר: "עֶרֶךְ פְּלוֹנִי עָלַי", אוֹ "עֶרְכִּי עָלַי", יְשַׁלֵּם לְהֶקְדֵּשׁ חֲמִישִׁים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקּוֹדֶשׁ אִם אוֹתוֹ פְּלוֹנִי הוּא בֶּן עֶשְׂרִים, וְאִם הוּא בֶּן שִׁשִּׁים, יְשַׁלֵּם חֲמִישָׁה עָשָׂר שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקּוֹדֶשׁ. אֶת הַכֶּסֶף יֵשׁ לְהָבִיא לְגִזְבַּר הַהֶקְדֵּשׁ. בַּמִּשְׁנָה הָרִאשׁוֹנָה לוֹמְדִים: "**הַכֹּל** מַעֲרִיכִין" - בְּכָךְ בָּאָה הַמִּשְׁנָה לְלַמֵּד כִּי גַּם קָטָן בְּגִיל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שֶׁמֵּבִין מַה הוּא נוֹדֵר, יָכוֹל לְהִתְחַיֵּב בַּעֲרָכִין.

? מה משותף לדוגמאות של בן עשרים ובן שישים?

יום ו'

דַּף ג': הַכֹּל חַיָּבִים בִּתְפִילִּין

הַגְּמָרָא מְבִיאָה בָּרַיְתָא בְּהּ נֶאֱמַר: "הַכֹּל חַיָּבִים בִּתְפִלִּין, כֹּהֲנִים, לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים".

הַחִידּוּשׁ הוּא לְגַבֵּי כֹּהֲנִים. בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לֹא יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לִלְבּוֹשׁ תְּפִילִּין שֶׁל יָד, מִפְּנֵי שֶׁהַכְּתוֹנֶת שֶׁהֵם לָבְשׁוּ הָיְתָה צְרִיכָה לִהְיוֹת צְמוּדָה לַבָּשָׂר, וְאִם יִלְבְּשׁוּ תְּפִילִּין יֵחָצְצוּ הַתְּפִילִּין בֵּין הַבָּשָׂר לְבֵין הַכְּתוֹנֶת. הָיְינוּ חוֹשְׁבִים: אִם כָּךְ, גַּם תְּפִילִּין שֶׁל רֹאשׁ לֹא יִלְבְּשׁוּ, כִּי אֵינָם לוֹבְשִׁים תְּפִילִּין שֶׁל יָד, לָכֵן נִזְקְקָה הַבָּרַיְתָא לְלַמֵּד: **"הַכֹּל חַיָּבִים בִּתְפִילִּין", גַּם כֹּהֲנִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לִלְבּוֹשׁ תְּפִילִּין שֶׁל יָד - חַיָּבִים לִלְבּוֹשׁ תְּפִילִּין שֶׁל רֹאשׁ.** לְגַבֵּי הַמְצֻנָּפֶת שֶׁעַל רֹאשׁ הַכֹּהֲנִים, שֶׁגַּם הִיא צְרִיכָה לִהְיוֹת עַל הָרֹאשׁ בִּלְי חֲצִיצָה, מַסְבִּירָה הַגְּמָרָא, שֶׁהַמְצֻנָּפֶת לֹא כִּיסְּתָה אֶת כָּל הָרֹאשׁ וְלָכֵן הָיָה מָקוֹם עַל הָרֹאשׁ גַּם לַהֲנָחַת תְּפִילִּין שֶׁל רֹאשׁ.

? איזה סוג תפילין לא יכלו הכוהנים ללבוש בבית המקדש?

יום ש'

דַּף ד': מְגִילַּת אֶסְתֵּר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ

בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה מַקְרִיבִים קׇרְבַּן תָּמִיד בַּבּוֹקֶר וּבָעֶרֶב. **הָיָה יוֹם אֶחָד בַּשָּׁנָה שֶׁבּוֹ יָשְׁנָה הוֹרָאָה שֶׁיֵּשׁ לְאַחֵר אֶת הַקְרָבַת קׇרְבַּן הַתָּמִיד מִפְּנֵי מְצָוָה אַחֶרֶת, שֶׁהִיא מְצָוָה מִדְּרַבָּנָן.** בְּבָרַיְתָא נֶאֱמַר לְגַבֵּי קְרִיאַת מְגִילַּת אֶסְתֵּר בְּפוּרִים: **"הַכֹּל חַיָּבִים בְּמִקְרָא מְגִילָּה, כֹּהֲנִים, לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים".** מַדּוּעַ הַבָּרַיְתָא צְרִיכָה לְלַמֵּד זֹאת? הַתַּלְמוּד מַסְבִּיר כִּי הַבָּרַיְתָא בָּאָה לְלַמֵּד שֶׁאִם אֵרַע שֶׁהִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת הַמְּגִילָּה וְהוּא בְּדִיּוּק בַּזְּמַן שֶׁבּוֹ רָצוּ לְהַקְרִיב אֶת קׇרְבַּן הַתָּמִיד, יֵשׁ לְהַמְתִּין עִם הַקְרָבַת קׇרְבַּן הַתָּמִיד וְלָלֶכֶת לִשְׁמוֹעַ קְרִיאַת מְגִילָּה. הַכֹּהֲנִים הַמַּקְרִיבִים, הַלְוִיִּים הָעוֹמְדִים עַל הַדּוּכָן לוֹמַר שִׁירָה בְּעֵת הַקְרָבַת קׇרְבָּן, וְהַיִּשְׂרְאֵלִים שֶׁבָּאִים לְמַעֲמָד כְּדֵי לְהִתְפַּלֵּל - הַכֹּל חַיָּבִים לְעַזֵּב אֶת מְקוֹמָם לִשְׁמִיעַת קְרִיאַת הַמְּגִילָּה.

? מי היו שלוש הקבוצות שהיו חייבות בקריאת המגילה?

חידה!

לפניכם ארבעה אנשים שאמרו משפטים שונים.
השלימו לפי המילים למטה:

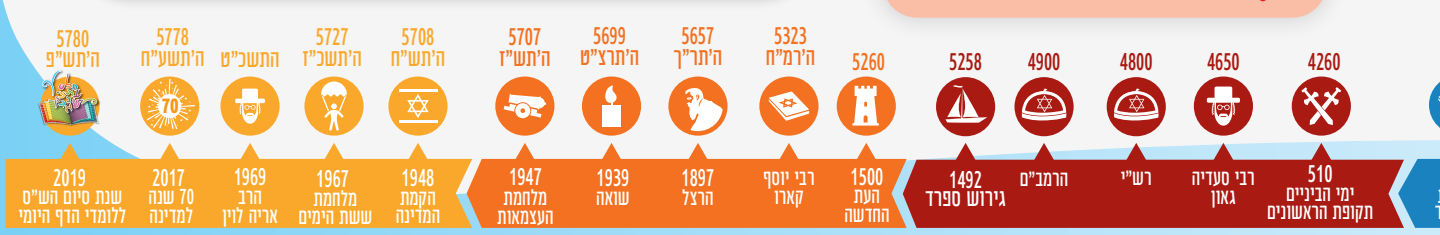
1. ראובן אמר: "הערך שלי עלייך!" – עליו לתת למקדש ☐☐☐
2. שמעון אמר: "הבהמה הזו קורבן!" – הבהמה הולכת ל ☐☐☐☐
3. לוי אמר: "השדה הזאת חרם!" – השדה שייכת עכשיו ל ☐☐☐☐☐
4. יהודה אמר: "הבית הזה הקדש!" – אם הוא רוצה להשתמש בו, עליו ☐☐☐☐☐ אותו.

מחסן מילים: לפדות, כוהנים, מזבח, כסף

שאלות השאוב

1. **למי יש ערך יותר גדול – לבן עשרים או לבן שישים?**
2. **איך הניחו הכוהנים תפילין כשעבדו במקדש?**
3. **מה עשו בבית המקדש בליל פורים?**

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@talmudisraeli.co.il
יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים. *בפיקוח רואה חשבון

דבר תורה

הסולם המפורסם שראה יעקב בחלומו, הוא לא רק מראה של חיזוי העתיד או החלפת משמרות המלאכים, כי אם תבנית וסמל לתפקידו הגדול של עם ישראל בעולם. הסולם מייצג את שני הצדדים המיוחדים והמשלימים שיש בעם היהודי: מצד אחד, אנו לא מלאכים שמנותקים מהמציאות ומרחפים בשמיים, ומצד שני גם לא רק בני אדם השקועים בחומריות ובחיי השעה. השאיפה היא להיות סולם – לחיות עם שורשים עמוקים ויציבים בתוך עשיית עולם הזה, כשבו זמנית הראש והמחשבה מכוונים ועסוקים בשמיים וברוחניות. מי שמלמדת אותנו כיצד לבנות את הסולם הזה היא התורה, שהמצוות שבה מחברות בין שמים לארץ. מתוך שמירת המצוות אנו מתעלים מבחינה רוחנית, אך קושרים זאת למעשים גשמיים ובכך מרומים את המציאות כולה.

| חמד של מושג

שיבת ציון

"שיבת ציון" היא מושג המתאר את חזרתם של בני ישראל מהגלות לארץ ישראל ולירושלים, כמו שכתוב בתהילים: "בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים". בשם זה נקראה בתחילה העלייה מבבל לארץ ישראל לאחר סוף גלות בבל והצהרת כורש, בתחילת תקופת בית שני. בימינו מכנים כך את תהליכי קיבוץ הגלויות בדורות האחרונים והקמת מדינת ישראל.

תשובות

הציור השבועי

1. יהושע חנקין.
2. י"ז בטבת תרכ"ה ונפטר **ב-ו' כסלו תש"ו** (1864-1945).
3. חנקין קנה את האדמות עליהן הוקמו הערים חדרה ורחובות.
4. חנקין נקבר בעין חרוד.
5. כפר יהושע.

חידה

1. כסף 2. מזבח 3. כהנים 4. לפדות

מי אני

אולגה חנקין

מתפלפלים

בעיתונים הופיעה מודעת פרסומת המציעה לקנות קרקעות במקום רחוק בדרום הארץ, קרקעות שעדיין אי אפשר לבנות עליהן. אולי בעתיד ניתן יהיה להכשיר אותן לבנייה. אדון וגברת כהן דנו בעניין ושיתפו בהתלבטות את בני המשפחה.

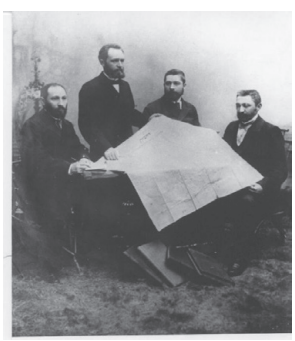
אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפלפלתם' עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ונפרסם אותה אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שווים

האתגר השבוע

יהושע חנקין פעל שנים רבות למען רכישת אדמות בארץ ישראל. גם אתם יכולים לבנות משהו משלכם! בחרו משהו אחד שאתם רוצים לשפר בבית, בכיתה או בשכונה – ופעלו השבוע כדי לקדם אותו. 📸 צלמו את העשייה ושתפו אותנו במייל שלנו ותיכנסו להגרלה!

מן ההיסטוריה | הקמת העיר רחובות

העיר רחובות הוקמה כמושבה ביום י"א באדר תר"ן, על על עשרת אלפים דונם אדמות שנקנו על ידי גואל האדמות יהושע חנקין. מייסדי העיר היו עולים מפולין שהשתייכו לקבוצת "מנוחה ונחלה". ביום הקמת רחובות, נאם אהרון אייזנברג, אחד המייסדים, ואמר: **"אחי, אתם רואים את המקום הזה, שועלים מהלכים בו והוא כלו ישימון אחד; אבל עוד תזכו לראות זקנים וזקנות וילדים משחקים ברחובות היישוב שיוסד פה".** אחריו נאם ישראל בלקינד, שקרא למושבה רחובות על שם הפסוק שנאמר על יצחק אבינו: **"וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם וַיַּחְפֹּר בְּאֵר אַחֶרֶת וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחֹבוֹת וַיֹּאמֶר כִּי עַתָּה הִרְחִיב ה' לָנוּ וּפָרִינוּ בָּאָרֶץ"**. רחובות הפכה לעיר בשנת 1950.

מייסדי המושבה רחובות עם מפת המושבה, 1890 (Wikipedia, ארכיון רחובות)

מייסד ועורך: מאיר יעקבסון
מנהל חינוכי ועורך: אבי רט
יו"ר חבר הנאמנים: רו"ח חיים פריילכמן

בחסות קרן צליר TZALIR FUND
talmudisraeli@talmudisraeli.co.il
טל: 03-9250225 פקס: 03-9265608

תלמוד ישראלי